

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Svk/7/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0723100927
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:0723100927.1

Uznesenie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Lesné pozemkové spoločenstvo v Záhorskej Bystrici, so sídlom Čsl. Tankistov 134, Bratislava, právne zastúpený: JUDr. Margita Medveczká, advokátka so sídlom Drotárska cesta 68, Bratislava, proti žalovanému: Okresný úrad Bratislava, odbor opravných prostriedkov, Ružová dolina 27, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Co-118/2023-IBa zo dňa 12. júla 2023, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti uzneseniu Správneho súdu v Bratislave č. k. 4S/98/2023-52 zo dňa 29. februára 2024, t a k t o

rozhodol:

- I. Kasačná sťažnosť sa z a m i e t a.
- II. Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

I. Priebeh správneho súdneho konania

1. Žalobca sa žalobou zo dňa 13. septembra 2023, doručenu Správnemu súdu v Bratislave dňa 22. septembra 2023 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného Co 118/2023-IBa zo dňa 12. júla 2023.

2. Správny súd výzvou č. k. 4S/98/2023-42 zo dňa 7. decembra 2023 vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za podanú správnu žalobu vo výške 35 Eur v lehote do 10 dní od doručenia predmetnej výzvy. Súčasne správny súd žalobcu poučil, že ak nebude súdny poplatok v určenej dobe zaplatený, správny súd konanie zastaví s poukazom na § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

3. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola právnej zástupkyňi žalobcu doručená dňa 19. decembra 2023, posledný deň lehoty na zaplatenie súdneho poplatku tak pripadol na 29. decembra 2023 (piatok). Súdny poplatok v určenej lehote zaplatený nebol.

4. Podaním zo dňa 10. januára 2024, doručeným správemu súdu dňa 10. januára 2024 požiadala právna zástupkyňa žalobcu o odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku dôvodiac tým, že pracovníčka žalobcu zabezpečujúca účtovné úhrady, v súdom určenej lehote dňa 23. decembra 2023 (sobota), v účtovnom informačnom systéme zadala na úhradu súdnych poplatkov v konaniach na správnom súde, a to sp. zn. 4S/66/2023, 4S/70/2023, 4S/82/2023, 4S/83/2023, 4S/85/2023, 4S/95/2023, 4S/98/2023, 4S/100/2023, 4S/104/2023, 4S/105/2023, avšak platba súdneho poplatku z účtu žalobcu bola odpísaná iba v konaniach sp. zn. 4S/95/2023 a 4S/100/2023. Zvyšné platby ôsmich súdnych poplatkov, teda aj v tomto konaní, neboli prevedené. Z dôvodu čerpania vianočnej a novoročnej dovolenky pracovníčky žalobcu, neuskutočnenie úhrady súdneho poplatku zistila kontrolou účtovného informačného systému až dňa 09. januára 2024. Súdny poplatok tak bol uhradený až dňa 09. januára 2024.

5. Správny súd uznesením č. k. 4S/98/2023-52 zo dňa 29. februára 2024 (ďalej len „uznesenie správneho súdu“) návrh žalobcu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku zo dňa 10. januára 2024 zamietol.

6. Podľa správneho súdu žalobca v žiadosti o odpustenie zmeškania lehoty neuviedol taký dôvod, o ktorom by bolo možné konštatovať, že je ospravedlniteľným. Za ospravedlniteľný dôvod nie je možné považovať čerpanie dovolenky, po návrate z ktorej žalobca zistil, že úhrada súdneho poplatku nebola zrealizovaná.

7. Bolo povinnosťou žalobcu, respektíve jeho zamestnancov zabezpečiť, aby aj v čase plánovaných vianočných a novoročných dovolení a sviatkov boli zabezpečené všetky povinnosti tak, aby neboli ohrozené jeho záujmy. Je vecou žalobcu, ako organizuje a zaisťuje plnenie povinností spojených s podanou správnu žalobou, ale pokiaľ poverený zamestnanec čerpá v čase plynutia lehoty na úhradu súdneho poplatku dovolenku, nejde o nepredvídateľnú okolnosť, na ktorú by sa žalobca nevedel vopred pripraviť. Je všeobecne známou skutočnosťou, že obdobie prelomov rokov je spojené s čerpaním dovolení, ako aj s dňami pracovného pokoja, a preto bolo povinnosťou žalobcu zabezpečiť pre prípad neprítomnosti zamestnanca povereného agendou úhrad poplatkov na pracovisku alternatívne plnenie týchto povinností tak, aby žalobca nečelil negatívnym následkom spojených s ich omeškanou úhradou.

8. Správny súd zdôraznil, že pre splnenie poplatkovej povinnosti od žalobcom tvrdenej nezrealizovanej úhrady dňa 23. decembra 2023 (ku ktorej skutočnosti navyšiu súdu neboli predložené žiadne dôkazné prostriedky, ktoré by toto tvrdenie preukazovali), do konca lehoty, ktorej posledný deň pripadol na 29. decembra 2023, mal žalobca k dispozícii ešte tri plné pracovné dni, počas ktorých mu nič nebránilo, aby si overil úhradu súdneho poplatku, prípadne úhradu vykonal. Navyšiu žalobcovi vznikla poplatková povinnosť už podaním žaloby dňa 22. septembra 2023 a nič mu nebránilo riadne a včas uhradiť súdny poplatok spolu s podanou žalobou, prípadne kedykoľvek v priebehu konania, a to aj pred doručením výzvy na zaplatenie súdneho poplatku.

II. Kasačná sťažnosť a vyjadrenie ku kasačnej sťažnosti

9. Žalobca proti uzneseniu správneho súdu podal v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

10. Žalobca navrhol, aby kasačný súd zrušil uznesenie správneho súdu a vec vrátil správne súdu na ďalšie konanie. Podľa jeho názoru správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) zákona č. 162/2015 Z. z. správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“)] a nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f) SSP).

11. Podľa žalobcu správny súd nesprávne právne posúdil vec, keď pristúpil ku skúmaniu a následnému hodnoteniu splnenia podmienok pre odpustenie zmeškania súdom určenej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, akoby išlo o zákonnú lehotu a nie lehotu súdom určenú. Uznesenie správneho súdu je nepreskúmateľné, pretože súd riadne nezdôvodnil, z akého dôvodu posudzoval návrh sťažovateľa na odpustenie zmeškania súdom určenej lehoty podľa podmienok pre odpustenie zmeškania zákonnej lehoty. Tým, že správny súd posudzoval návrh sťažovateľa v intenciách splnenia podmienok pre odpustenie zmeškania zákonnej lehoty, teda vyhodnocoval podmienky uznania ospravedlniteľného dôvodu zmeškania zákonnej lehoty, v konaní konal a rozhodol nespravodlivo, čo má za následok porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý proces.

12. Žalovanému nebola kasačná sťažnosť doručovaná.

II. Posúdenie veci kasačným súdom

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h) SSP) preskúmal napadnuté uznesenie správneho súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti nemožno priznať úspech.

14. Podľa § 452 SSP, na konanie na kasačnom súde sa primerane použijú ustanovenia druhej časti tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

16. Podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch pre nezaplatenie poplatku súd podľa § 9 konanie nezastaví, ak

a) už začal konať vo veci samej,

b) došlo k rozšíreniu žaloby, rozšíreniu návrhu, k podaniu vzájomnej žaloby alebo vzájomného návrhu v tej istej veci po tom, ako začal konať vo veci samej,

c) žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona,

d) vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia,

e) do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku bol podaný návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorému súd vyhovel; ak súd návrhu vyhovie len sčasti, vyzve poplatníka na zaplatenie súdneho poplatku v takom rozsahu, ktorého sa oslobodenie netýka.

17. Podľa § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch prvoinštančný súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, ak bol súdny poplatok zaplatený v lehote určenej súdom podľa odseku 1 alebo ak sú na to dôvody podľa odseku 2. Prvoinštančný súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku aj vtedy, ak bolo konanie prerušené podľa osobitného predpisu 3f) a správca v ňom pokračuje namiesto poplatníka.

18. Podľa § 70 SSP, ak tento zákon neustanovuje inak, predseda senátu odpustí zmeškanie lehoty, ak ju účastník konania alebo jeho zástupca zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí. Návrh treba podať do 15 dní po odpadnutí prekážky a treba s ním spojiť i zmeškaný úkon.

19. Podľa § 147 ods. 1 písm. a) SSP, správny súd rozhoduje uznesením, ak nerozhoduje vo veci samej.

20. Podľa § 438 ods. 1 SSP, kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie správneho súdu podľa § 10.

21. Podľa § 439 ods. 1 SSP, kasačná sťažnosť je prípustná proti každému právoplatnému rozhodnutiu správneho súdu, ak tento zákon neustanovuje inak.

22. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

23. Z obsahu súdneho spisu najvyšší správny súd zistil nasledovné:

- dňa 22. septembra 2023 bola správne súdu doručená žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Co 118/2023-IBa zo dňa 12. júla 2023;

- výzvou zo dňa 07. decembra 2023 (doručená žalobcovi 19. decembra 2023) č. k. 4S/98/2023-42 správny súd vyzval žalobcu, aby v lehote 10 dní zaplatil súdny poplatok za správnu žalobu vo výške 35 Eur pod následkom zastavenia konania;

- dňa 11. januára 2024 bol správne súdu doručený návrh žalobcu na odpustenie zmeškania lehoty;

- dňa 09. januára 2024 bola žalobcom zložená platba vo výške 35 Eur (záznam o zložení č. I. 51).

24. Podstatou námietok žalobcu uvádzaných v podanej kasačnej sťažnosti, bol postup správneho súdu, ktorý pristúpil ku skúmaniu a následnému hodnoteniu splnenia podmienok na odpustenie zmeškania súdom určenej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, akoby išlo o zákonnú lehotu a nie lehotu súdom určenú a uvedené riadne nezdôvodnil v napadnutom uznesení. V uvedenom postupe žalobca vidí nesprávne právne posúdenie veci a tiež porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces.

25. Najvyšší správny súd dáva za pravdu žalobcovi, a teda, že lehota na zaplatenie súdneho poplatku je lehotou sudcovskou (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 493/2019 z 23. júna 2020). Tento záver však nemá dopad na vecnú správnosť tu napadnutého uznesenia.

26. V zmysle vyššie citovaného ust. § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch jednoznačne vyplýva charakter lehoty na zaplatenie súdneho poplatku a súčasne sankcia za nezaplatenie súdneho poplatku v podobe rozhodnutia o zastavení konania (za predpokladu, že bol žalobca o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku poučený). Ide o kogentné ustanovenie zákona o súdnych poplatkoch, a teda za splnenia zákonom predpokladaných podmienok je súd povinný konanie zastaviť. Následne zákon o súdnych poplatkoch v platnom znení upravuje v § 10 ods. 3 prípady, kedy súd zruší uznesenie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, a to, ak (i) zistí, že súdny poplatok bol zaplatený v určenej lehote alebo (ii) pri existencii zákonom daného dôvodu (§ 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, bod 16). Z uvedeného je zjavné (na rozdiel od právneho stavu platného do 30. júna 2017), že zákon neumožňuje zaplatenie súdneho poplatku po uplynutí stanovenej lehoty.

27. Ako už najvyšší správny súd vyššie zdôraznil, lehota na zaplatenie súdneho poplatku je lehotou sudcovskou, a teda v danom prípade by bolo možné prioritne využiť inštitút predĺženia lehoty, ak by žalobca takýto návrh podal do konca uplynutia lehoty. Len čo lehota márne uplynie, návrh na jej predĺženie nemožno podať a tomuto účastníkovi nemožno určiť novú lehotu. Z uvedeného preto vyplýva, že v podstate jedinou možnosťou ako zvrátiť právne následky zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku v danom prípade bolo správnym súdom posúdiť dôvodnosť návrhu na odpustenie zmeškania lehoty podaný žalobcom. Najvyšší správny súd tu zdôrazňuje, že je nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa

z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3.12.2009, § 79 in fine).

28. Podmienky odpustenia zmeškania lehoty sú pre správne súdne konanie upravené v ustanovení § 70 SSP, ktoré pri posudzovaní dôvodnosti žiadosti sťažovateľa o odpustenie zmeškania lehoty aplikoval aj správny súd. Predpokladom na odpustenie zmeškania lehoty je jednak ospravedlniteľný dôvod na strane účastníka, pričom dôkazné bremeno leží na navrhovateľovi tohto procesného úkonu, a jednak podanie tohto návrhu do pätnástich dní po odpadnutí prekážky, v dôsledku ktorej bol účastník v omeškaní. Správny súd uviedol, že vychádzal z právnej úpravy týkajúcej sa odpustenia zmeškania lehoty (§ 70 SSP) a uzavrel, že dôvody zmeškania lehoty uvádzané právnym zástupcom sťažovateľa spočívajúce v čerpaní dovolenky, po návrate z ktorej žalobca zistil, že úhrada súdneho poplatku nebola zrealizovaná, nebolo možné považovať za ospravedlniteľné. Ako vyplýva z obsahu napadnutého uznesenia (body 12 - 14), správny súd zamietol žiadosť žalobcu o odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, pretože dôvody žiadosti nepovažoval za ospravedlniteľné.

29. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v rozhodnutí sp. zn. 8Sžp/7/2013 zo dňa 23.04.2013, publikovanom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod sp. zn. R107/2013 konštatoval: „Odpustenie zmeškanej lehoty predstavuje výnimočný zásah do plynutia zákonných lehôt. Zákon nestanovuje, aké dôvody je potrebné považovať za ospravedlniteľné, aby bolo možné odpustiť zmeškanú lehotu, posúdenie tejto ospravedlniteľnosti patrí konajúcemu súdu. Je len na úvahe súdu, akým spôsobom vyhodnotí účastníkmi uvádzané skutočnosti, pričom táto úvaha musí rešpektovať zákonné limity a byť náležite odôvodnená.“

30. Najvyšší správny súd dodáva, že z doterajšej judikatúry súdov vyplýva, že ospravedlniteľné dôvody zmeškania môžu byť rozmanité, napr. živelná pohroma, nehoda, úraz, závažné rodinné komplikácie, alebo náhle ochorenie, vždy však pod podmienkou, že ich dôsledkom bolo vylúčenie možnosti urobiť úkon. Určitá skutková okolnosť môže byť ospravedlniteľným dôvodom len vtedy, pokiaľ medzi ňou a zmeškaním lehoty je príčinná súvislosť. Na jej preukázanie treba doložiť, že k zmeškaniu došlo v dôsledku tejto okolnosti, a že nebyť tejto prekážky, nedošlo by k zmeškaniu lehoty. Ospravedlniteľnosť dôvodu zmeškania sa teda vždy posudzuje podľa okolností konkrétneho prípadu.

31. Najvyšší správny súd sa stotožňuje so závermi správneho súdu v tom zmysle, že skutkové okolnosti prezentované žalobcom, ktoré mali byť dôvodom zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, nepredstavujú dôvod pre ospravedlnenie zmeškaného procesného úkonu, nakoľko uvedené skutočnosti nespĺňajú podmienku mimoriadnosti, a nepredvídateľnosti prekážky objektívne brániacej vykonať zmeškaný procesný úkon, t. j. zaplatiť súdny poplatok v stanovenej lehote. Navyše žalobca tvrdené skutočnosti - zadanie 10 platobných príkazov, z ktorých boli realizované iba dva, nepreukázal ani správne súdu a ani kasačnému súdu. Rovnako neuviedol dôvod, pre ktorý k realizácii zadaných platieb nedošlo. Skutočnosti uvádzané žalobcom teda nemajú povahu ospravedlniteľného dôvodu na odpustenie zmeškania lehoty, keď, ako už bolo uvedené, nešlo o mimoriadnu okolnosť, ktorá by žalobcovi bránila uhradiť súdne poplatky v stanovenej lehote a na ktorú by žalobca nemal dosah a nemohol ju ovplyvniť. V tomto smere bolo procesné správanie žalobcu v rozpore s princípom procesnej diligencie účastníkov správneho súdneho konania, keď má byť prioritne (vzhľadom na následky nezaplatenia súdneho poplatku) v záujme žalobcu, aby riadne a včas splnil poplatkovú povinnosť (pozri tiež uznesenie tunajšieho súdu z 30. októbra 2024, sp. zn. 2Svk/8/2024, prípadne z 26. marca 2025, sp. zn. 8Svk/10/2024).

32. Najvyšší správny súd pripomína, že súdny poplatok za žalobu je v zmysle § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch splatný už podaním žaloby (v preskúvanom prípade 22.08.2023), a teda, pokiaľ k jeho zaplateniu nedošlo pri jej podaní, už v tom čase žalobca mohol a mal rátať s tým (bol právne zastúpený), že k zaslaniu výzvy na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu dôjde v krátkom čase po jej podaní a zariadiť, aby aj v čase plánovaných vianočných a novoročných dovolení a sviatkov bola zabezpečená na pracovisku plnohodnotná náhrada za zamestnanca povereného agendou peňažných úhrad tak, aby žalobca nečelil negatívnym následkom spojeným s ich omeškanou úhradou.

33. Sumarizujúc vyššie uvedené najvyšší správny súd konštatuje, že správny súd svoje závery náležite a zrozumiteľne odôvodnil a jeho postup, ktorým napadnutým uznesením zamietol návrh žalobcu na odpustenie zmeškania lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, bol zákonný a nebolo ním porušené žiadne procesné právo žalobcu, vrátane práva na súdnu ochranu. Najvyšší správny súd tak nevzhladol dôvodnosť kasačných námietok žalobcu a kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

34. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, keďže nebola splnená podmienka výnimočnosti (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

35. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.